

MARGONAUTÁK

Írások Margócsy István 60. születésnapjára

Szerkesztők

Csörsz Rumen István, Hegedüs Béla, Vaderna Gábor (I. rész)

Ambrus Judit, Bárány Tibor (II. rész)

Munkatárs: Teslár Ákos (II. rész)

rec.iti

Budapest • 2009

[<http://rec.iti.mta.hu/rec.iti>]

KUKORELLY ENDRE

10 (*Vagy majdnem*) kedvenXc versem a 20. századból

Margócsy Istvánnak szeretettel

Babits Mihály: *Jónás könyve*

Erdély Miklós: *Metán*

József Attila: *Arany + Szürkeület*

Tasnády Attila: *Szubkontinens*

Kosztolányi Dezső 10 verse (ld. lejjebb)

Weöres Sándor: *Szegény kis üdülőgondnok panasza*

Szabó Lőrinc: *Mozart hallgatása közben*

Dsida Jenő: *Bujdosás és keresés*

Tandori Dezső: *Londoni Mindenszentek*

Juhász Gyula: *Anna örök*

Adyt kihagytam.

Szabó Lőrincet viszont be kell venni, de igazán nem tudom, mivel. A 20. század tíz legszebb verse, komoly verseny. Komoly játék. „*Az elhatározás, hogy verset ír (. . .), ugyanis rajtahagyja (. . .) érintését a szövegen*”, így Erdély Miklós. Nem Szabóról. Nem is Adyról. Úgy jó szinte mind, hogy szinte minden rossz, idegesítő, bosszantó, alig elviselhető, mintha nem volna képes elfelejteni, hogy ő most egy költő. Persze abszolút az. Legyen a *Mozart hallgatása közben*, majdnem csak Mozart miatt. „*A nyelvezet mindenképpen szomorúan neveléses – nem ám tragikomikus –, ezt elkerülni nem, csak feledtetni lehet. / – Ezért versírás közben kerülni kell, kívülről a költői magatartást. Egyrészt erősen el kell határozni, másrészt alig kell tudomásul venni, hogy most költemény készül*” (Erdély Miklós: *Metán*), ez a szabály majdnem mindig stimmel, csak az abszolút csúcson (Arany) vagy gyerekekkel (Weöres) vagyok úgy, hogy mindegy, minden belefér.

Tandoritól, hát, legyen a *Londoni Mindenszentek* plusz szövegkörnyezet: ezzel zárja a *Köppar Köldüst* (1991, Holnap), és nyitja a *Vagy majdnem azt* (1995, Balassi). A *Köppar Köldüs* egyébként kedvenc kötetem, nem mondom, hogy végig elolvastam volna, olvasgatom, aztán abba hagyom, mert kitérik a szemem a betűzgetéstől. Úgy jó, ahogy van. Nekem kétszer is megvan, mert T. D. szórakozásból vagy szórakozottságból

elküldte 2×. Erdély Miklós *Kollapszus orm.*-ja és Tasnády *Együgyű kísértete* mellett a legjobb verseskötet az utóbbi harminc évben, ez tuti.

Tasnádytól lehetne simán a *Csönd* vagy a *Vasár- és ünnep*, de ha csak a (*Naumburg és környéke*) felütését vesszük („*Azon az őszen! Azon az őszen! – Azon az ősszel. / A fogalmazás nem a legerősebb oldalam*”), az is. Később ront, sokat, mint a legnagyobbak. Mint mondjuk Kosztolányi, aki szinte képtelen nem elrontani: mintha nem lenne kedve nem. De akkor meg mivel szerepeljen? Az utolsó kötet (*Számadás*) utolsó (*Ének a semmiről*) darabjával? Na igen. Na nem. Vagy az utolsó hárommal (*Halotti beszéd, Hajnali részegség*)? Nagy dolgok nagy gyatraságokkal. A leg„hibátlanabb” Kosztolányi-vers talán a hibákkal teli *Csáth Gézának*, ilyesmi izékkel: „*bandzsál, csorba bold*” vagy a pillád/pupillád rímpár. Viszont van *cirillbetűs Szabadkán*, és az a sor, hogy „*Most a palicsi tó úgy fénylik, mint az ólom*”, legyen ez? Legyen a *Marcus Aurelius*? A *Kétségbeesés*? Néhány zseniálisan együgyű ének, mint az *Együgyű ének*, vagy a *Fejtörő felnőtteknek*? A *Ha negyvenéves elmúltál* vagy a *Költő a huszadik században*? Ez idáig tíz, és ha „*sok a kettő, / de több az egy*”, akkor a tíz túlzottan sok ahhoz a hiányzó egyhez képest.

József Attilától majdnem – de mégsem – a (*Négykézláb mászgam*). A „*Költőnk és kora*” második sora. Az (*Íme, hát megeltem hazámat...*)ből a 2. és 3. szakasz nem. Hétből öt. Az *Ars poeticájából* a „*Nincs alku – én hadd legyek boldog!*” kezdetű versszak biztos. Onnan, hogy „*Ebess, ihass*”, az utolsó két sorig, dacára annak, hogy *avuló anyag*, majdnem minden majdnem tökéletes. Avuló anyag, ez Tandori terminológiája, legalábbis én tőle veszem, a *Kosztolányi-kettőshangokból*.

A *Jónás könyve* (plusz *Jónás imája*) viszont csöppet sem avul. Hanem iszonyú erős. Külön a tökös rész, az, hogy „*örüle Jónás módfelett a tőkenek*”. Tulajdonképpen, bocsánat, módfelett *tökéletes*, és ez nagyon ritka, tényleg egy-két József Attila-darabra mondanék csak ilyet, meg még néhány kis(ebb) mester olykor nem bír hibázni. Például vannak tökéletes kuplészövegek. Vagy, ezt is Tandoritól veszem, Szép Ernő *Néked szólja*.

Végül két szerelmes vers, és nem József Attilától, aki a legjobb, nem Szabó Lőrinctől, aki a legjobb és nem Adytól, akit kihagyok, hanem Juhász Gyulától és Dsidától. Juhász *csak úgy* szerepel, egy nagy csapatban nem kizárólag sztárok kellene, kicsik telitalálatai nélkül nem megy. Dsida Jenő a legkisebb (értsd legfiatalabb, 31 évet bírt), ezzel még a legnagyobbat, József Attilát is le hagyja. Ilyesmik, hogy „*Édes, erjedt pusztulás, / súlyos pókháló, sűrű szálak, // sebekre gyanta, vatta, gyom... / Már lefekszem, mert nem talállak*”, nagyon tetszik nekem, amellet, hogy nagyanyám és Dsida Szatmárnémetiben születtek, első fokú unokatestvérek, Dsida Csengeri Tóth-nagyapja az én szépapám.

Ady kimaradt, ez persze így biztos nem stimmel, igazságtalan stb. Nagyjából az egész úgy igazságtalan, ahogy van. Hát, ez. *Vagy majdnem az.*